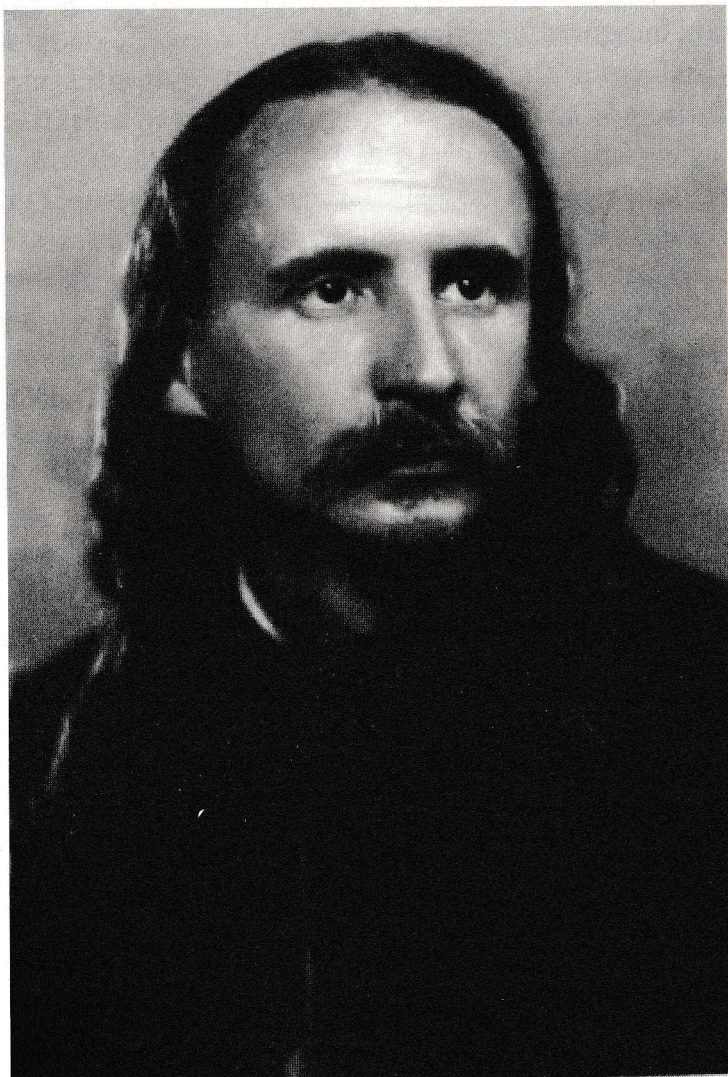

Schiarhiera NIL DOROBANȚU

PSIHOLOGIA

**Editura
Floarea de april
2019**

Psihologia

Dumnezeu nu a trecut cu vederea pe omul căzut în păcat, în viața plină de dureri, cu moartea și grosolănia trupului. Cel ce avea să aducă mântuirea trebuia să fie fără de păcat, să nu fie supus prin păcat morții, ci prin El să fie întărită și înnoită firea, să fie povățuită prin fapte, să fie învățată calea virtuții, care depărtează de la stricăciune și conduce spre viața veșnică. Hristos a trăit printre oameni cu o activitate nouă, teandrică. Și-a dat Duhul în mâinile Tatălui, iar cu sufletul și cu Dumnezeirea s-a îngropat în iad, spre a scoate pe Adam și pe cei din veac adormiți. Lucrarea teandrică arată înomenirea Cuvântului și că activitatea Lui omenească a fost dumnezeiască, adică îndumnezeită. Activitatea Lui omenească n-a fost lipsită de activitatea Lui dumnezeiască și nici activitatea Lui dumnezeiască n-a fost lipsită de activitatea Lui omenească, ci fiecare este văzută împreună cu cealaltă. Iisus Hristos, mort pe Sfânta Cruce și în mormânt pecetluit, a fost cu Trupul și cu Dumnezeirea, dar voi, atei, ca să scăpați de explicații, vă ascundeți neștiința în definiții pompoase, zicând că psihologia e știința psihicului, iar psihicul ar fi din materia fizică. Ba încă căutați sufletul cel viu și nemuritor în materia moartă, pieritoare, în hoituri, ca și când n-ar fi nicio deosebire între omul viu și omul mort. Voi, înțelepții veacului acesta atomic, cosmic, ateu, ați disecat sub scalpel cadavrele imputite și v-ați înălțat gura și cornul cel mic, negând pe Hristos și sufletul. Cel puțin fiarele carnivore și necroforii se hrănesc cu cadavre sau le îngroapă pentru moștenitori, însă voi vă complaceți în putoarea laboratoarelor antiseptice, de unde urlați, ca fiara apocaliptică, contra sufletului. Și unde? La ferestrele științei

psihologiei, adică chiar în știința care în mod special se preocupă cu sufletul și numai cu sufletul. Ca dovadă că voi intrați pe fereastră, ca furii și ca năimiții, este faptul că trageți mereu pe elevi în altă știință falsă, sociologia, preconizând rolul social al psihologiei. Nici aici nu rămâneți mult, că vă refugiați, ca și cârțița cârtoare, în economie politică propice etc., până vă veți retrage împreună cu satan, iadul și proorocul mincinos, în focul cel veșnic.

„Oare, nu-i o cale neștiințifică și o nebunie să caute cineva sufletul în cadavre sau în materie moartă?” (Pr. Ilarion Felea¹; Duhul adevărului 1943, Arad). Truda și zdroaba zadarnică este a încerca să descoperi suflet și pe Hristos între cei morți: „De ce căutați pe Cel viu între cei morți? A înviat, nu este aici... lasă morții să-și îngroape morții lor, iar tu vino și urmează-Mi!”. Om viu și mort, viață și moarte, spirit creator și hoit ce putrezește sunt diferențe vădite, deși aceeași materie se află în cadavre și în vietăți, iar voi, ateii, nu puteți explica viața și moartea. „Tot ceea ce știm, de când e lumea și până azi, e nimica toată față de sufletul în sine și ce e taina pe care o închide în el” (G. G. Longinescu)². Sufletul și viața e taină ascunsă cu Hristos în Dumnezeu (Coloseni 3, 3) sau vântul care suflă unde vrea (Ioan 3, 8). „Ce-i va folosi omului de va dobândi lumea toată, dacă își va pierde sufletul? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?” (Marcu 8, 36-37). Voi ne dați sociologie, economie politică, materialism și ateism, chiar în locul psihologiei, a științei despre suflet, înșelând chiar pe cei aleși și învățând pe copii fals, iar pe noi, cei care predicăm adevărul, ne prigonim și ne răstignim. Priviți soarele prin geamuri, vedeți natura și cosmosul prin lentile macroscopice sau microcosmice și microscopic electronice, dar uitați de existența geamurilor, a lentilelor sau chiar a ochelarilor de

la ochi și de ochii înșiși, deși prin ei și cu ei vedeți, ba încă pierdeți din vedere și existența luminii, deși cu ajutorul ei puteți ieși din obscuritate. La fel, prin Hristos, cu sufletul și cu viața, puteți să studiați, dar tocmai pe acestea le negați. Trebuia să le faceți și pe acestea, dar nici pe acelea să nu le lăsați. Lumea și cosmosul întreg nu pot valora cât sufletul omenesc, iar voi vă pierdeți în zadar viața și nemurirea, negând doctrinar și metodologic, ilogic, totul. Cât de dobitoci sunteți! Huliți tocmai valorile și vă amăgiți de erori. „Sufletul e diamant mai scump decât lumea, un diamant cu multe și minunate scilipiri. Dacă privim prin el făpturile și lucrurile lumii, toate strălucesc cu o frumusețe care întrece chiar și visurile lui. Dacă privești prin suflet mormintele, ele se deschid și morții se văd ca și vii. Dacă privești prin prisma sufletului cerurile, lumea duhurilor, toate se luminează cu atâta potop de lumină, încât soarele și stelele se întunecă, își pierd strălucirea” (Nicolae Velimirovici)³. Sufletul e în corp, în minte și în afară, ca un cântec în placă și în mintea noastră. Și doar placa nu creează cântecul, nici fereastra nu creează lumina, nici creierul sufletul, ci circumvoluțiunile cerebrale sunt amprentele divine și șanțurile plăcii pe care se mișcă degetul lui Dumnezeu și acul sufletului nostru cu simfonii de sfere cerești. Nu trebuie să moară trupul pentru a se vedea sufletul, ci chiar și trupul va învia la Învierea cea de obște, împreună cu sufletul nemuritor. Omul este trup însuflețit și suflet întrupat.

Răspundeți, ateilor! Locul, ochelarii, oglinda, geamul, cine-kino-panorama, tele-radio-viziunea, toate acestea văd? Limba clopoțelului sau cartea de limba latină vorbesc? Nu! Sufletul vede, aude, vorbește, miroase, pipăie, gustă etc. Dacă gustăm Euharistia, imediat vedem prin teofanie cât de bun este Hristos. Chimia, fizica, materia, natura,

n-au valoare în fața sufletului, că și omul urât fizic poate fi frumos sufletește, iar Hristos era urât pe Cruce, încât ne întorceam fața de la El. Dar e Dumnezeu, a Doua Persoană a Prea Sfintei Treimi, precum l-a văzut proorocul (Isaia 53). Dacă credeți în zămislirea trupului și în cunoașterea lui, de ce nu credeți în mod normal și în înviere? Că doar sporovăiți că materia ar fi eternă și n-ar exista moartea. Vă izbiți concret de bătrânețe, moarte și putreziciune puturoasă. Deci, ca o continuitate științifică, în mod logic, ar trebui să admiteți învierea. Vă mirați că celulele au legi, repară și chiar învie ființele din somn, hibernare și chiar din letargie? Dar sufletul e arhitectul trupului și nu mai aveți decât un pas ca să credeți în înviere. Sufletul e mai mult decât trupul, haina, hrana și decât tot cosmosul (Luca 12, 23). Sufletul e dar ceresc, bun dumnezeiesc (Luca 12, 15-23; 16, 17-31).

Ce taină sublimă! Voi vă nefericiți singuri, nu primiți minunea vieții adevărate în Hristos, că vă răzvrățiți contra Dumnezeului Celui viu, ca fiul cel risipitor. Misiunea sufletului depășește marginea temporal-spațială, ca ștabela cu făclia aprinsă, ca focul vestalelor, ca focul sacru (*πυρ τεχνικόν*). Voi, atei, sunteți numiți de Hristos nebuni și anormali, pentru că sunteți lacomi de plăceri trecătoare, vă îngrijiți doar de trup, petreceri, avuție etc., uitând datoria ce-o aveți față de suflet, de mântuirea voastră și de viața veșnică, de Hristos și de Împărăția cerurilor pe care ați pierdut-o. Plângeți când pierdeți lutul, dar glumiți și râdeți de Hristos, de Rai și de pierderea Împărăției lui Dumnezeu. Ați pierdut mântuirea sufletului și moștenirea Împărăției lui Hristos; ați pierdut totul în viață, ajungând ca bogatul nemilostiv și nebun în iad. Mai aveți timp, dacă vă întoarceți la Hristos, chiar azi, ca să ajungeți cu tâlharul

pocăit în Raiul cel triumfător. Trăiți după poftele păcătoase ale trupului, ale lumii și ale lui satan, dar mai e încă timp să trăiți normal, după dorul și nostalgia paradisiacă și curată a sufletului nemuritor. Pocăiți-vă! Curățiți-vă! Viața v-ar fi fericită și pe Terra și în ceruri! V-ați închis în egoism și în fericirea materialistă personală, dar veți pierde și vă veți osândi sufletul. Mai e timp să vă jertfiți viața pentru Hristos și pentru Sfânta Evanghelie ca misionari, spre a vă asigura mântuirea care nu-i cu puțință decât prin Hristos și prin cuvântul viu, scripturistic, tradițional, ceresc, actual. Iată de ce noi, cei prizoniți, trăim pe pământ ca străini călători, ne dăm interesul față de sufletul nemuritor și suntem prieteni cu sfinții, într-o familie, cu Hristos. Dacă sufletul vostru s-a rătăcit prin lumea hoiturilor din care vrea să se hrănească, fără să știe că piere, sufletului nostru îi dăm Euharistia, Trupul și Sângele lui Hristos, ramura de măslin a păcii și a zilei feciorelnice și îl ținem în corabia Sfintei Biserici Ortodoxe. Iar dacă ne prizoniți tocmai pe noi, cei ce iubim Biserica, atunci ne face Hristos biserici vii, că-L purtăm în suflet și la sân, printre voi, ca un steag de biruință.

O, corbilor și orbilor! Ne prizoniți pentru că vă complaceți în putoarea cadavrelor duhnitoare, dar noi, vulturii cu sufletele înaripate, ne adunăm la Răstignitul de pe Sfânta Cruce, ne întărim în har și în dar. Sufletul este substanța spirituală cugetătoare, liberă și nemuritoare, cauza fenomenelor psihologice din om - gândirea, judecata memoria, conștiința, rațiunea, sensibilitatea, voința - care sunt deosebite de cele fiziologice și nu se pot explica prin forțele fizico-chimice. Substanța înseamnă ceea ce subzistă din esență, iar Eșeitarea și Esența este Dumnezeu Cel viu. Raportul și relația presupun suport și relate, însă materia

nu e nici suport, nici relate și nici vreo cauză a proceselor fizice, ci Dumnezeu a creat materia și e cauza materiei, a sufletului, a proceselor fiziologice și spirituale. Chiar voi, materialiștii, admiteți existența Sa fără să vreți. Iată, textual, ce zic corifeii voștri: „Efectul trebuie să corespundă cauzei... funcția trebuie să fie proporțională cu organizația și să se măsoare prin ea... noi nu putem măsura nici cauzele producătoare ale fenomenelor și nici forțele producătoare ale dinamismului sau ale mișcărilor, dar și pe unele și pe altele le putem măsura după efectele lor” (Bückner⁴ Materie și forță, 218; Vogt⁵, Lecții despre om, 12; Ribot⁶, La psychologie allemande contemporaine, 222). Spinoza⁷ și alții greșesc că sufletul e ceea ce există, mișcă, acționează, cugetă și prin sine este și se percepe singur, o substanță neperfectă care e independentă de corp, în corp, prin corp și împreună cu corpul. La fel Külpe⁸ eronează, de vreme ce nu e sufletul cauza trupului, ci Iisus Hristos e Creatorul tuturor. Știința confundă creația cu Creatorul și invers. Experiența ne dovedește că nu poate fi niciun proces fiziologic, fizic sau chimic în trupul omenesc fără existența sufletului. Deci nu sunt două cauze, cum explică mitropolitul Irineu Mihălcescu⁹ (Teologia luptătoare 15, 20).

În omul mort nu vedem niciun proces fizic sau fiziologic, iar voi, savanții, analizați pe cadavre sau pe cobai. De asemenea nici în animale nu e suflet omenesc. Așa că reflexul sau condiționarea lui Pavlov¹⁰, Carrel¹¹, n-au valoare și psihologia lor cade în desuetudine. Numai omului i-a suflat Hristos duh de viață și suflet viu (Geneză 2, 7), nu animalului pe care l-a creat, ca și pe floră, prin cuvânt. În timp ce material procesul fiziologic se schimbă, conștiința rămâne neschimbată, întrucât ne amintim de toate faptele bune sau rele, vorbe, gânduri: „Păcatul meu

este înaintea mea pururea”. Conștiința nu poate fi la un loc ansamblul simțurilor care nu pot fi senzitive fără suflet și niciun principiu material, pentru că moleculele care constituie corpul omenesc se primenesc cu desăvârșire, se schimbă într-un timp relativ scurt, deci sufletul este cauza și principiul conștiinței, iar amândurora e Dumnezeu Cel viu. Sufletul trăiește în materie și o guvernează (Flourens¹², De la vie et de l'intelligence, 21), dar nu e vreo calitate a materiei, ci e liber neschimbat, pe când materia se schimbă complet în vreo lună (Bernard¹³, La science experimentale, 184; Moleschott¹⁴, Circulația vieții I, 15). Ne mirăm că mitropolitul Irineu afirmă acestea, de vreme ce în prealabil spune că sufletul e liber; așa că nu depinde de materie. Intuiția descoperă în noi cugetarea și acțiunea imateriale, care nu sunt tot una cu energia, conștiința sau spiritul. Iar principiul lor este asemenea nematerial; se numește suflet și e creat de Dumnezeu Cel viu. Sufletul e chipul și asemănarea Mântuitorului Hristos, cugetă, formează idei abstracte, vorbește, are graiul ca corolar al gândirii, este liber și are voință și virtute, fiind etc. Inventează sau are revelații naturale prin teofanii, descoperă și generează progresul. Sufletul are religie, având și legătura cu Dumnezeu și raportul în care trebuie să stea omul cu Hristos. Prin aceste funcții se deosebește de animale.

În noi este o unitate vie, sufletească, vegetativă, senzitivă, intelectuală și sacră, pentru că suntem conștienți că este în noi același principiu activ: când mâncăm sau simțim gustul mâncării, când cugetăm asupra compoziției hranei, dar mai ales când ne rugăm, mulțumim lui Hristos pentru hrana vremelnică și cerem zilnic Pâinea vie, Hrana veșnică, Sfânta Euharistie. Voi,

ateii, lipsiți de simțământul religios, sunteți cu adevărat nu numai animale cum spuneți, ci chiar bestii și fiare rele apocaliptice, precum vă dovedeți prin vorbe și prin fapte rele, ba chiar prin hulă, ateism și crimă. Digestia se oprește în timpul activității intense intelectuale, ca dovadă că Euharistia nu se digeră și nu se elimină, ci din contra ne hrănește mintea și ne îndumnezeiește sufletul în chip minunat și tainic. Pe de altă parte, „*plenus venter, non studet libenter*”¹⁵, încât n-aveți dreptate voi, economiștii, întru satisfacerea dorințelor, poftelor și necesităților fiziologice. Intellectul are puternică înrâurire asupra efectelor și pasiunilor, precum și aspirațiilor înalte, ideilor morale, estetice, sacre, ale sufletului, asupra poftelor josnice ale trupului. Sufletul e atras în același timp în mai multe direcții, dar principiul vieții vegetative și senzitive nu e deosebit de cel al vieții intelectuale.

Existența și modul de funcționare al conștiinței de sine ne încredințează că sufletul e unul și același, dându-ne seama în fiecare clipă de starea în care ne aflăm și fiind conștienți de toate procesele vieții vegetative, senzitive, intelectuale, ce se petrec întru noi. Putem reflecta asupra noastră și ne dăm seama că avem o individualitate proprie, suntem deosebiți de ceilalți oameni și conștienți de armonia și unitatea funcțiilor sufletești. Nu ar fi toate acestea de n-ar exista între noi un principiu eminent spiritual, care să activeze continuu după aceleași norme. Materia nu ar putea-o face, că se schimbă și constă din părți, așa că n-ar putea să fie subiectul acestei unități. Dar sufletul, fiind imponderabil, nu poate să fie localizat sau temporalizat, e pretutindeni în corp și se manifestă în forma sa superioară prin instrumentul creier, ca principiul vieții intelectuale, etice, religioase. Sufletul n-are nevoie

de organele trupului, spre a se manifesta. Dovada? Cazul lui Beethoven¹⁶ și Helen Keller¹⁷. Sunt apoi acte sufletești cărora nu le corespund niciun proces fiziologic sau substrat material. Sufletul spiritual are conștiință de sine, cugetă și reflectă asupra sa însuși, dând conștiința, pe când materia nu judecă și nu poate reflecta asupra sa însăși, cum nici piciorul, nici balega nu pot gândi. Materia e din părți și e supusă schimbărilor. Unitatea și identitatea conștiinței și a personalității o dă sufletul.

Cum poate creierul material să-și reprezinte lucrurile materiale într-o formă imaterială? Cum poate transfera impresiile primite prin simțuri de la obiectele materiale, în imagini, reprezentări, idei, noțiuni, în judecăți, în logică? Cum pot să conceapă să cugete lucruri care n-au nimic comun cu materia? Cum poate să cugete și să gândească despre Dumnezeu, libertate, cauză, scop, fericire, pace, eternitate, infinit? Cum poate să aspire la lucruri imateriale? Cum poate să dorească nostalgic adevărul, binele, esteticul, eticul, sacrul, dreptatea, virtutea, fericirea veșnică? Cum poate să săvârșească activități în vederea atingerii acestor idealuri? Deci sufletul cel nematerial are astfel de activități sacre. Dar cum poate să se sacrifice omul și să meargă până la mucenicie pentru un scop oarecare și cu atât mai mult pentru scopul religios și pentru mântuire? Iată dovada spiritualității sufletului. Că trupul și natura au instinctul de conservare și frica de moarte. Fosforul lui Moleschott, urina, bila și secreția lui Vogt, mașina și aburul lui Büchner nu pot explica creierul și cugetarea, căci comparația n-are valoare (*comparasion n'est pas raison*). Sufletul nu e suma simțirii, voinței și a actelor fizice, după cum suma a o mie de idioți nu fac cât o bucată de aur sau un înțelept. Între creier și inteligență nu e un raport de greutate, de circumvoluțiuni,